

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА СВІДОМІСТЬ ЛЮДИНИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Шпількін А. Р.

Науковий керівник – ст. викл. Жидкова О.О.

Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, просп. Науки, 14, каф. філософії, тел.(057)702-14-65)
e-mail: andrii.shpilkin@nure.ua

In today`s world, the possibility of manipulating society in general and the individual in particular is growing. Informatization of society takes place in the social environment. Today, the power of information flows is not limited by necessary or cultural boundaries. Information carries both creative and destructive power, but to a much greater extent than it was before. People are directed to the flow of information that affects public consciousness and feelings. The article considers the problems of manipulation of human consciousness by the media and the negative impact of this manipulation.

У сучасному інформаційному світі засоби масової інформації (ЗМІ) виконують головну інформативну функцію в суспільстві. З розвитком ЗМІ посилюється і їхній вплив на свідомість людей. Недарма ЗМІ називають «четвертою владою. Але, на жаль, останнім часом люди стають жертвами такої сліпої довіри – і, як наслідок, зручним об'єктом для маніпулювання.

Сучасна людина піддається інформаційному впливу за день сотні раз. Нас умовляють, зазивають, настирливо намагаючись довести, що потрібно одягати, на чому смажити, чим лікувати. Радіо, телебачення, газети, журнали нав'язують своє поняття життя [1, с. 143–145]. Засоби масової інформації стають світською релігією, значною мірою замінюючи загальну історію, національну культуру, друзів – головною силою, що створює наше уявлення про дійсність. Не дивно, що протягом історичного розвитку людина виявлялася все більш залежною від інформації в найрізноманітніших її проявах. Людство зіткнулося з кризою, яку створило: воно тоне в морі інформації [2, с. 593].

Медіа з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій стрімко вдосконалюють методи та прийоми для створення бажаного уявлення про описуване явище аж до формування картини світу. Як пише А. Моль, ЗМІ фактично контролюють усю нашу культуру, пропускаючи її через свої фільтри, виділяють окремі елементи із загальної маси культурних явищ і надають їм особливої ваги, підвищують цінність однієї ідеї, зменшуючи цінність іншої, поляризуючи таким чином усе поле культури [3, с. 193].

Маніпуляції суспільною свідомістю торкнулися практично кожного жителя планети. Наприклад О. Філатов, пропонує під маніпулюванням розуміти такий психологічний вплив на людину, який не завжди нею

усвідомлюється і який покликаний продукувати реакції (думки, відчуття, вчинки), що будуть бажаними для маніпулятора (або його замовника) і не збігатимуться з об'єктивними інтересами людини, якою маніпулюють, або безпосередньо їм суперечитимуть [4, с. 4]. Маніпуляція – це, насамперед, частина технології влади, що в інформаційну епоху може називатись «інформаційне насильство». Основними формами інформаційного насильства є: інформаційний пресинг, перекручена інформація, недостатня інформація, нелегітимна інформація. Звідси найбільш загальними механізмами інформаційного насильства є: інформаційний тиск, спотворення інформації, приховування інформації, незаконне здобуття інформації. Особлива небезпека інформаційного насильства полягає в тому, що воно викликає постійний і глибокий емоційний стрес. Маніпуляція не тільки спонукає людину, що перебуває під таким впливом, робити те, чого бажають інші, – вона примушує її бажати це робити.

Безперечно, методів та механізмів, якими здійснюється ця маніпуляція дуже багато. Ми самі інколи застосовуємо маніпулятивні прийоми задля того, щоб досягти бажаного (наприклад, шантаж дружбою з метою вмовити друга здійснити якусь ризиковану справу та ін.). І наші результати вражають! Тобто, маніпулятором може бути будь-хто з нас. Саме тому потрібно, щоб якомога більше людей розуміли справжню сутність ЗМІ, навчились фільтрувати інформацію щоб не стати жертвою маніпулятивного впливу.

Отже, можна зробити висновок, що удосконалення маніпулятивних технологій і використання їх у практиці повсякденного спілкування веде людство до серйозних проблем – глобальних катастроф гуманітарного масштабу. А тому знання комунікативних моделей маніпуляцій як способу керування поведінкою людей та впливу на їх індивідуальну і масову свідомість – це перший крок до захисту особистості і власної інформаційно-психологічної безпеки.

Перелік посилань

1. Потятиник Б.В. Медіа: ключі до розуміння. – Львів, 2004.
2. Мидоуз Д., Рандерс Й. За межами допустимого // Новая постиндустриальная волна на Западе. – Москва, 1999.
3. Моль А. Социодинамика культуры / А. Моль. – Москва: Прогресс, 1973.
4. Филатов А. В. Основы распознавания и противодействия манипуляции сознанием (вводный курс) / А. В. Филатов. – Калининград: Сенте, 2006.